

Pota Cócaireachta Folamh 19ú hAois

An áit ina bhfuil an réad seo le feiceáil

Ard-Mhúsaem na hÉireann – Saol na Tuaithe, Páirc Thurlaigh, Caisleán an Bharraigh, Co. Mhaigh Eo
Cliceáil anseo chun tuilleadh eolais a fháil

Cuir cuairt ar an músaem in áirithe

Cliceáil anseo chun tuilleadh eolais a fháil

NAISC CHURACLAIM

Stair

Sraith:	Scéal
Aonad Sraithe:	Scéalta faoi shaol daoine a mhair san am atá caite
Sraith:	Réanna athraithe agus coimhlinte
Aonad Sraithe:	An Gorta Mór

Gaeilge

Sraitheanna:	Teanga labhartha; scríbhneoireacht
Aonad Sraithe:	Mothúcháin agus samhlaíocht a fhorbairt trí theanga

Tíreolaíocht

Sraith:	Timpeallachtaí daonna
Aonaid sraithe:	Daoine agus tíortha eile; Nithe a bhaineann le trádáil agus forbairt - gorta

Oideachas Sóisialta Pearsanta agus Sláinte (OSPS)

Sraith:	Mise agus an saol mór
Aonaid sraithe:	Saoránacht a fhorbairt

Drámaíocht

Sraith:	Drámaíocht trína scrúdaítear mothúcháin, eolas agus smaointe, rud as a leanann tuiscint
Aonaid sraithe:	Comhoibriú agus cumarsáid le linn dráma a chumadh

ACMHAINNÍ

- Léarscáil den domhan nó atlais. Tá físeán teagaisc i dtaobh conas breathnú ar léarscáileanna den domhan, mar aon le nasc le léarscáil den domhan, le fáil ar laithreán gréasáin.

CUSPÓIRÍ

- Tosú ag obair amhail is gur staraí tú
- Déileáil leis an réad ar mhodh atá bunaithe ar fhianaise.
- An Gorta Mór, agus a éifeachtaí, a phlé.
- Tú féin a chur in ionad na ndaoine a mhair an tráth sin.
- Aitheantas a thabhairt do na naisc idir saol na ndaoine an tráth sin agus saol na ndaoine sa lá atá inniu ann.

MEASÚNACHT

Drámaíocht
Scribhneoireacht chruthaitheach

DIFREÁIL

Drámaíocht

CEACHT

- Cuir pictiúr den phota cócaireachta folamh ar taispeáint

Plé A (tuairimíocht)

- Céard é seo dar leat?
- Cén aois é dar leat?
- Cén fáth, dar leat, go bhfuil tábhacht aige ó thaobh na staire de?

Léigh scéal an phota cócaireachta fholaimh

Moltar go n-éistean na leanaí gan an téacs a fheiceáil ar an scáileán, rud is féidir leo a dhéanamh níos déanaí..

Plé B

- Cén fáth go raibh prátaí chomh tábhachtach sin?
- Conas a cócaráladh iad?
- Cad é an chéad rud a thug daoine faoi deara faoi na prátaí?
- Nuair a chuaigh siad amach chun na prátaí a bhaint, cad a thug siad faoi deara?
- Cá mhéad samhraí a bhí ann gan aon bharr prátaí?
- Cá mhéad daoine a fuair bás?
- Cá mhéad daoine a d'imigh ón tír?
- Céard é gorta?
- Dar leat, cad iad na héifeachtaí a bhí ag an ngorta mór ar Éirinn agus ar na daoine a bhí beo ann an tráth sin?

Gníomhaíocht - gortaí

- Seo roinnt tíortha ar tharla gorta iontu. An féidir leat iad a aimsiú ar léarscáil den domhan?
[Scoilnet World Map](#)

Léarscáil den domhan ar léarscáileanna Scoilnet.

- An tSín
- An Aetóip
- An Chóiré Thuaidh
- An tSúdáin
- An Rúis
- An Spáinn
- Tarlaíonn roinnt gortaí mar thoradh ar thriomach agus ar dhrochaimsir nó mar thoradh ar thubaistí nádúrtha. Tarlaíonn roinnt eile mar thoradh ar ghníomhaíochtaí an duine.
- Conas is féidir le gorta a bheith ann mar thoradh ar ghníomhaíochtaí an duine? (Rialtais nach ndéanann bainistíocht mhaith ar acmhainní, cogaí, etc.)
- Bhí an gorta in Éirinn níos measa mar go raibh rialtas na haimsire sin ag tógáil arbhair agus gránaigh amach as an tír le roinnt blianta lena n-úsáid thar lear.

Gníomhaíochtaí - leach cuimhneacháin an ghorta mhóir nó an náisiún Meiriceánach dúchasach Choctaw

Gníomhaíocht - leacht cuimhneacháin an ghorta mhóir

- Pictiúr de Leacht Cuimhneacháin an Ghorta Mhóir le Rowan Gillespie (íomhána sa chuid ‘look’ don réad seo)
  - An féidir leat na fíoracha seo a aithint?
  - An fir nó mná iad?
  - Cén fáth go bhfuil an dealbhóireacht seo lonnaithe ar an gcé i mBaile Átha Cliath.
  - Cad é an rud is mó a ritheann leat nuair a fhéachann tú ar na fíoracha seo?
  - Cén fáth go bhfuil madra ann?
  - Dar leat, conas a mhothaigh Rowan Gillespie nuair a bhí an dealbhóireacht se á déanamh aige?
  - An dóigh leat go raibh freagracht air? Cén duine nó cé na daoine a raibh freagracht air ina leith? Cén rud a raibh freagracht air ina leith?
  - Éist leis an agallamh le Rowan Gillespie trí chliceáil ar an gcnaipe ‘listen’.

Drámaíocht – fráma reoite

Measúnacht

Difreáil

- Déanann grúpaí léiriú ar theaghlach ar a bhealach chuig na céanna le linn an Ghorta Mhóir.
- Tugtar buille beag do ghualainn daoine sa fhráma reoite chun iad a athbheochan le míniú a thabhairt faoi cad atá ag tarlú agus faoi conas a mhothaíonn siad etc.

Gníomhaíocht - an náisiún Meiriceánach dúchasach Choctaw

Scríbhneoireacht chruthaitheach

Measúnacht

Bhailigh muintir Meiriceánach Dúchasach Choctaw \$170 lena chur go hÉirinn chun cabhrú le daoine bochta a bhí stiúgtha leis an ocra le linn an ghorta mhóir. Ní raibh mórán airgid ná acmhainní acu féin ach thug siad an méid a bhí ar a gcumas é a thabhairt. Sé bliana déag roimhe sin, tugadh ar mhuintir Choctaw imeacht óna gcuid tailte agus fuair cuid mhór acu bás den ocra dá bharr sin.

Tá plaic ann i dTeach an Ard-Mhéara i mBaile Átha Cliath chun cuimhneachán a dhéanamh ar fhlaithiúlacht mhuintir Choctaw le linn an Ghorta Mhóir.

Thug an tUachtarán Máire Mhic Róibín cuairt ar an náisiún Choctaw sa bhliain 1995 chun buíochas a ghabháil leo as an airgead a chuir siad go hÉirinn le linn an Ghorta Mhóir.

- Plé: Tá tú ag freastal ar chruinniú de chuid an náisiúin Choctaw. Luaitear an Gorta Mór in Éirinn le linn an chruinnithe. Leanann plé as sin. Caithfidh tusa nótaí a bhreacadh síos faoin méid a deirtear.

Leabhar do leanaí: *The long march: the Choctaw's gift to Irish famine relief* le Marie-Louise Fitzpatrick.

Tuilleadh eolais: [Choctaw Nation of Oklahoma](#)

CEACHTANNA BREISE

Amharc-Ealaíona - breathnú agus freagairt

Íomhánna den Ghorta Mór:

[Awesome stories](#)

[Illustrated London News](#)

[Multitext Project in Irish History](#)

Stair

Bhí Alexis Soyer ina chócaire cáiliúil Francach a mhair thart ar aimsir an Ghorta Mhóir. Chuir sé teach anraith ar bun i mBaile Átha Cliath agus cheap sé oideas le haghaidh anraith Gorta. Clliceáil ar na hábhair seo a leanas chun naisc a fháil.

[Alexis Soyer](#)

[Teach anraith Soyer](#)

Réada a chuireann na daltaí ar fáil

- Iarr ar na daltaí réada atá tábhachtach ina stair theaghlaigh féin a thabhairt isteach leo.
  - A. Déan físeán de na daltaí agus iad ag caint faoina réad.
  - B. Cruthaigh fóta-scéal trí úsáid a bhaint as réada na ndaltaí. Tá naisc le fáil thíos le háiteanna ina bhfaighfear mínithe ar fhóta-scéal agus ar bhlagáil. Labhraíonn na daltaí faoi na híomhánna ina bhfeictear iad féin agus an réad. Téigh ó dhalta go dalta. Beidh gach dalta sa rang le feiceáil agus le cloisteáil sa chur i láthair.

Seirbhís Forbartha Gairmiúla do Mhúinteoirí:

- [Conas úsáid a bhaint as fóta-scéal](#)
- [Conas do fhóta-scéal a bhlagáil](#)
- Cuirtear A nó B ar fáil ar láithreán gréasáin na scoile.

Stair áitiúil

- An bhfuil réad is díol spéise ann i gceantar na scoile?

Léarscáileanna

- Cuardaíonn an rang léarscáileanna den cheantar áitiúil thart ar aimsir an ghorta mhóir agus ina dhiaidh sin suas go dtí blianta an 20ú haois. Léarscáileanna Scoilnet, féach thíos:

[How to use OSI maps in Léarscáileanna Scoilnet](#) (lena n-áirítear léarscáileanna stairiúla)

[Cross-curricular learning le Léarscáileanna Scoilnet](#) i mbunscoileanna Scoilnet maps

[Scoilnet maps](#)